

Psychopathia Sexualis. Visszás nemi érzések különös figyelembe vételével

DR. RICHARD KRAFFT-EBING²

Előszó

[...] Egyelőre a költők jobb psychologusoknak bizonyultak, mint azok, kiknek ez lenne a hivatásuk; bár a költőknél az a hiba, hogy ők inkább az érzelem, mint az értelem világába csaponganak és tárgyuk megítélésénél legalább is egyoldalúak. Ők az anyagnak, melyből táplálkoznak, csak napfényes oldalát látják, de árnyoldalait nem nézik. És bár az, ki a szerelem lélektanát akarja megírni, a világgöltészetben kiapadhatatlan forrást talál, műve mégis csonka marad, ha nem fordul a természettudományokhoz is, ha nem veszi igénybe különösen az orvosi tudomány segítségét, mely ezt a lélektani problémát éppen a bonc- és élettani forrásból tanulmányozhatja.

Talán sikerülhet az orvosi tudománynak valamely bölcsészeti világnézetben közvetítő álláspontot elfoglalnia, egy álláspontot, amely éppen olyan messzire esik a philosophusoknak, minők Schopenhauer és Hartmann, pessimista, vigasztalan, mint a költőknek derült és naiv világnézetététől.³

- 2 Báró Richard von Krafft-Ebing (1840–1902) grazi pszichiáter, igazságügyi elmeorvosi szakértő, a szexuálpszichológiai tudományág megalapozója. Miután megalapította a strassburgi egyetem elmeorvósági klinikáját, 1873-tól Grazban a stájerországi országos tébolyda igazgatójává választották. 1889-től a bécsi elmeorvósági klinika vezetője volt. Az 1886-ban megjelent *Psychopathia sexualis* című tankönyve (magyar fordítása 1894-ben készült el), melyben a szexuális viselkedések típusáról és a nemi élet eltévelyedéseiről foglalta össze tapasztalatait, olyan hatalmas felháborodást váltott ki egyes orvosi körökben, hogy megpróbálták kiközösíteni az orvostársadalomból. Megfigyeléseit, osztályozási rendszerét hosszú börtönorvosi tapasztalatai alapján állította föl. Behatóan foglalkozott az idegrendszeri problémákkal és a nagyvárosi életforma okozta idegesség, a nervózság kezelésével és okaival is. – Freud munkásságáról nem vélekedett osztatlan elismeréssel. Ahogy Szummer Csaba idézi: „Amikor 1896-ban Freud ismertette elfojtás-elméletét a bécsi Pszichiátriai és Neurológiai Társaság előtt, az elnöklő Krafft-Ebing, a századvég ismert szexológusa szárazon megjegyezte: »Mindez úgy hangzik, mint egy tudományos tündérmese.«”
- 3 Az utalás a buddhizmusból táplálkozó schopenhaueri és hartmanni pesszimista filozófiákra vonatkozik, melyek visszavezethetők Buddhának arra az alaptételére, hogy „minden létezés, szenvedés”, illetve „Aki született, annak meg kell halnia, aki született, szenvedést lát,

Szerző nem azt tűzte ki feladatául, hogy a sexualitás élet lélektanához adatokat gyűjtsön, bár kétségtelen, hogy a psychopathologia gazdagítani fogja e tekintetben psychologiai ismereteinket.

Ennek a tanulmánynak célja csupán az, hogy azokat a PSYCHOPATHIKUS JELENSÉGEKET, melyek a sexualis élet folyamában nyilvánulnak, felismerjük és hogy igyekezzünk ezeket bizonyos törvényszerű alapfeltételekre visszavezetni. A feladat éppenséggel nem könnyű és mint elmegyógyász és törvényszéki orvos számos évi tapasztalatból mértem azt a tudatot, hogy e feladatnak megoldása tökéletes nem lesz. [...]

(1886. Ford. Dr. Fischer Jakab.⁴ Budapest, 1894. III–IV.)

Pszichoanalízis

SIGMUND FREUD⁵

1. és 4. előadás

[...] Idáig hasznunkra vált egy úton haladni az orvosokkal, de most csak el fogunk tőlük válni. [...]

Sajnos, az orvosok sincsenek kivéve az alól a szabály alól, hogy a szexuális élet kérdéseiben az ember személyes szempontból foglal állást és közülük is sokan rabjai az álszemérem és kéjszóvárgás azon keverékének, amely

bilincselést, megölelést, kínzást." (Idézi Schmidt József a *Buddha élete, tana, egyháza* című kötetében. – Budapest, 1920. 89.)

- ⁴ Orvosdoktor, kórházi főorvos (1861–?) 1885–1889 közt a lipótmezei országos tébolyda másodorvosa, 1891-től a pozsonyi országos kórház főorvosává nevezték ki. Számos, a nemi és a szexuális étellel foglalkozó alapmű fordítója.
- ⁵ Sigmund Freud (1856–1939) szerint az embert ösztönök vezérlik és erkölcsi normák szabályozzák. Az általa alapított pszichoanalitikus iskola elmélete szerint az elfojtás (gátlás) révén tudattalanná vált emlékek és motívációk befolyásolják a személy viselkedését. Ezek az elfojtott, tudattalan gondolatok és emlékek főként szexuális jellegűek és neurózist okozhatnak. Gyógyításuk felismerésükkel kezdődhet, melyet Freud kezdetben hipnotizálással, később álomfejtéssel igyekezett felszínre hozni betegei tudatalattijából.